

Vec C-36/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

25. január 2023

Vnútroštátny súd:

Finanzgericht Bremen

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

19. január 2023

Žalobca:

L

Žalovaná:

Familienkasse Sachsen der Bundesagentur für Arbeit

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Sociálne zabezpečenie – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Článok 68 – Priznanie rodinných dávok – Bydlisko jedného rodiča v inom členskom štáte – Nepodanie žiadosti o prídavky na dieťa týmto rodičom – Žiadosť o prídavky na dieťa podaná druhým rodičom – Dôsledky

Predmet a právny základ návrhu

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1) Umožňuje článok 68 nariadenia (ES) č. 883/2004, aby sa – s odvolaním sa na prednosť nároku v inom členskom štáte – dodatočne požadovalo vrátenie prídavkov na dieťa poskytovaných nemeckými orgánmi, aj keď v tomto členskom štáte nebola a ani nie je na dieťa stanovená ani vyplácaná žiadna rodinná dávka, v dôsledku čoho je suma, ktorá oprávnenej osobe zostane podľa nemeckej právnej úpravy, v konečnom dôsledku nižšia ako nemecké prídavky na dieťa?

2) V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Riadi sa odpoveď na otázku, z akých dôvodov má dávky poskytnúť viac ako jeden členský štát podľa článku 68 nariadenia (ES) č. 883/2004, resp. na základe čoho vznikajú nároky, ktoré treba koordinovať, požiadavkami na vznik nároku podľa vnútroštátnych úprav alebo tým, na základe akej rozhodujúcej skutočnosti sa na dotknuté osoby v zmysle článku 11 až článku 16 nariadenia (ES) č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy príslušných členských štátov?

3) V prípade, že je rozhodujúce, na základe akej skutočnosti sa na dotknuté osoby podľa článku 11 až článku 16 nariadenia (ES) č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy príslušných členských štátov:

Má sa článok 68 v spojení s článkom 1 písm. a) a b) a článkom 11 ods. 3 písm. a) nariadenia (ES) č. 883/2004 vykladať tak, že je nutné vychádzať z existencie zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti osoby v inom členskom štáte, resp. situácie, ktorá je na základe právnej úpravy sociálneho zabezpečenia rovnocenná s takou činnosťou, keď sociálna poisťovňa v druhom členskom štáte vydá potvrdenie o poistení „ako poľnohospodár“ a tamojšia inštitúcia príslušná pre rodinné dávky potvrdí existenciu zamestnania, aj keď dotknutá osoba uvádza, že poistenie

nadväzuje iba na vlastníctvo statku, ktorý je zaregistrovaný ako poľnohospodárska pôda, ale v skutočnosti sa na ňom nehospodári?

Citované predpisy práva Únie

Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“), predovšetkým článok 1 písm. a) a b), článok 11 až článok 16, článok 68

Nariadenie (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „nariadenie č. 987/2009“), predovšetkým článok 59 a článok 60

Citované predpisy vnútroštátneho práva

Einkommensteuergesetz (zákon o dani z príjmu) v znení, ktoré nebolo zmenené od oznámenia jeho novelizácie z 8. októbra 2009 (Bundesgesetzblatt [Spolková zberka zákonov] časť I 2009, č. 68, s. 3366-3465) (ďalej len „EStG“), predovšetkým § 31 tretia veta, § 32 ods. 1 prvá veta bod 1 a ods. 3, § 62 ods. 1 prvá veta, § 63 ods. 1 prvá a druhá veta, § 70 ods. 2 prvá veta

Abgabenordnung (daňový poriadok) v znení, ktoré nebolo zmenené od oznámenia novelizácie z 1. októbra 2002 (Bundesgesetzblatt časť I 2002, č. 72, s. 3866-3953) (ďalej ako „AO“), predovšetkým § 37 ods. 1 a ods. 2 prvá a druhá veta

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 V spore medzi účastníkmi konania ide o čiastočné zrušenie rozhodnutia o priznaní prídavkov na dieťa a žiadosť o vrátenie prídavkov na dieťa za sporné obdobie od júla 2019 do septembra 2020, ktoré boli podľa toho nadmerne vyplatené.
- 2 Žalobca je poľský štátny príslušník a už niekoľko rokov je zamestnaný v Nemecku. Jeho dieťa narodené v roku 2008 a jeho manželka (matka dieťaťa) žijú v spoločnej domácnosti v Poľsku.
- 3 Žalobca listom z 22. februára 2016 požiadal so súhlasom manželky nemecké úrady o prídavky na jeho dieťa. Na tento účel preukázal svoje zamestnanie v Nemecku a uviedol, že jeho manželka v Poľsku nevykonáva zárobkovú činnosť.
- 4 Rozhodnutím z 27. októbra 2016 žalovaná priznala žalobcovi prídavky na dieťa na obdobie od októbra 2014 do júla 2026. V odôvodnení sa uvádzalo, že žalobca vykonáva v Nemecku zárobkovú činnosť a podľa predloženého potvrdenia podlieha neobmedzenej daňovej povinnosti. Vzhľadom na to, že druhý rodič

nevykonáva v krajine bydliska dieťaťa žiadnu zárobkovú činnosť, v Nemecku existuje prednostný nárok na prídavky na dieťa na obdobie zamestnania.

- 5 Dňa 16. apríla 2019 bol žalobcovi zaslaný na vyplnenie dotazník na overenie nároku na prídavky na dieťa. Tento vyplnený dotazník žalobca vrátil. Žalobca v ňom vyhlásil, že jeho manželka nevykonáva ani zamestnanie, ani samostatnú zárobkovú činnosť. Za seba predložil potvrdenie zamestnávateľa o zamestnaní v Nemecku od 1. januára 2016.
- 6 Žiadosťou zo 6. augusta 2019 požiadala žalovaná v Poľsku o informácie o zárobkovej činnosti manželky žalobcu a o nároku na poľské rodinné dávky.
- 7 Dňa 5. októbra 2020 bola žalovanej doručená odpoveď Úradu Pomoranského vojvodstva v Gdansku (poľský informačný orgán) z 28. septembra 2020, ktorá v bode 4.1 obsahovala nasledujúcu informáciu: „*[Matka dieťaťa] je od 28. septembra 2006 do dnešného dňa zamestnaná (Sociálna poisťovňa pre poľnohospodárov – KRUS). Od 1. novembra 2013 do dnešného dňa [matka dieťaťa] nepoberá žiadne rodinné dávky ani rodičovské dávky 500+. [Matka dieťaťa] vyhlásila, že nechce podať žiadne žiadosti o rodinné ani rodičovské dávky 500+.*“
- 8 Na základe toho žalovaná rozhodnutím zo 7. októbra 2020 zrušila priznanie prídavkov na dieťa od októbra 2020 vo výške rodinných dávok, ktoré sú v Poľsku zákonom stanovené, podľa § 70 ods. 2 EStG.
- 9 Žiadosťou o rozhodnutie vo veci príslušnosti zo 7. októbra 2020, ktorá bola zaslaná do Poľska, žalovaná s odkazom na podanie žiadosti 4. júla 2019 navrhla zárobkovú činnosť otca dieťaťa v Nemecku a zárobkovú činnosť matky dieťaťa v Poľsku: „*V rámci rovnocenného postavenia žiadostí, prosím, posúďte nárok na rodinné dávky a 500+ od 7/2019.*“
- 10 V odpovedi na žiadosť zaslal poľský informačný orgán 17. decembra 2020 záznam o manželke žalobcu s nasledujúci doplňujúcimi informáciami: „*[Matka dieťaťa] je od 28. septembra 2006 do dnešného dňa zamestnaná (Sociálna poisťovňa pre poľnohospodárov – KRUS). Od 1. júla 2019 do dnešného dňa [matka dieťaťa] nepoberá žiadne rodinné dávky ani rodičovské dávky 500+. [Matka dieťaťa] vyhlásila, že nechce podať žiadne žiadosti o rodinné ani rodičovské dávky 500+.*“
- 11 Rozhodnutím zo 6. januára 2021, ktoré je predmetom konania, žalovaná zrušila priznanie prídavkov na dieťa za obdobie od júla 2019 do septembra 2020 vo výške, v akej sú podľa § 70 ods. 2 EStG priznané rodinné dávky v Poľsku, a požiadala o vrátenie prídavkov na dieťa vo výške 1674,60 eur, ktoré boli nadmerne vyplatené.
- 12 Listom z 22. januára 2021 požiadal žalobca o zmenu rozhodnutia, pretože on a jeho manželka nedostali od júla 2019 do daného dňa v Poľsku žiadne rodinné dávky.

- 13 Žalovaná na tento list reagovala ako na námietku proti rozhodnutiu zo 6. januára 2021 a rozhodnutím z 2. februára 2021 zamietla námietku ako nedôvodnú.
- 14 Žalobca podal 2. marca 2021 žalobu proti čiastočnému zrušeniu rozhodnutia o priznaní prídavkov na dieťa a vymáhaní vrátenia.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 15 Žalobca na odôvodnenie uvádza, že jeho manželka (matka dieťaťa) nie je zárobkovo činná a nepoberá žiadny príjem. Jeho manželka nie je zaevidovaná ani ako nezamestnaná, ani ako uchádzačka o zamestnanie a jej rodičia na ňu prepísali statok, aby mohli poberať dôchodok. Z vlastníctva statku vyplýva poistenie v KRUS, poľskej sociálnej poisťovni pre poľnohospodárov. Toto poistenie nie je podmienené činnosťou samostatného poľnohospodára a je spojené iba s tým, že statok, na ktorom sa nehospodári, je zaregistrovaný ako poľnohospodárska pôda. Vzhľadom na to, že jeho manželka nemá žiadny príjem, poisťné KRUS platí on. Prídavky na dieťa za sporné obdobie jeho manželka v Poľsku nedostala a ani o ne nepožiadala. Vo veci nároku na rodinné dávky je preto prednostne príslušné Nemecko.
- 16 Žalovaná reaguje na žalobu s odôvodnením, že žalobca má v zásade nárok na nemecké prídavky na dieťa podľa § 62 ods. 1 EStG na svoje dieťa s bydliskom v Poľsku. Zároveň však jeho manželke v Poľsku prináležia zahraničné rodinné dávky pre dieťa. Od júla 2019 sa totiž dávka 500+ poskytuje deťom do 18 rokov nezávisle od príjmu.
- 17 Tento súbeh nárokov sa podľa žalovanej rieši podľa pravidiel koordinácie Európskej únie. Podľa nich je rozhodujúce, či sa v príslušnom štáte vykonáva zárobková činnosť alebo poberá dôchodok alebo či nárok na rodinné dávky vzniká výlučne na základe bydliska (články 67 a 68 nariadenia č. 883/2004, rozhodnutie F1 Správnej komisie Európskej únie z 12. júna 2009). Žalobca síce v zmysle rozhodnutia F1 Správnej komisie Európskej únie z 12. júna 2009 vykonáva zárobkovú činnosť, resp. činnosť, ktorá sa s ňou považuje za rovnocennú. Keďže jeho manželka v krajine bydliska dieťaťa, v Poľsku, tiež vykonáva zárobkovú činnosť, resp. spĺňa rovnocenné podmienky, nárok na rodinné dávky existuje prednostne v tomto štáte (článok 68 ods. 1 písm. b) bod i) nariadenia č. 883/2004). Nárok na prídavky na dieťa v Nemecku vo výške zahraničnej rodinnej dávky sa preto pozastavuje. Zahraničné rodinné dávky sú nižšie ako prídavky na dieťa, ktoré poskytli nemecké orgány. Preto od júla 2019 do septembra 2020 prináležia prídavky na dieťa vo výške rozdielu a priznanie príspevkov na dieťa treba zmeniť na nižšiu sumu rozdielu.
- 18 Skutočnosť, že v Poľsku nebola podaná žiadosť o dávku a dávka nebola vyplácaná, nevedie k tomu, že v Nemecku treba poskytnúť prídavky na dieťa v plnej výške. Z informácie z Poľska treba odvodiť, že manželka žalobcu tam oznámila, že nechce podať žiadne žiadosti. Iba preto nebolo v Poľsku vydané žiadne rozhodnutie o nároku na dávku. Podľa § 65 ods. 1 prvej vety EStG na

vylúčenie nároku na prídavky na dieťa postačuje, že dávka mala byť vyplácaná, keby bola podaná príslušná žiadosť.

- 19 Pokiaľ ide o otázku zamestnania matky dieťaťa v Poľsku, nemecké orgány a sudy sú v zásade viazané potvrdením zahraničnej poisťovne o existencii poistenia. Na základe informácie poľského informačného orgánu treba preto matku dieťaťa považovať za zárobkovo činnú osobu.
- 20 Povinnosť vrátiť poskytnuté dávky vyplýva z § 37 ods. 2 Abgabenordnung (daňový poriadok; ďalej len „AO“). Podľa neho treba daňovú náhradu vrátiť, ak bola vyplatená bez právneho dôvodu. O to ide v prejednávanej veci, pretože nárok neexistoval a priznanie prídavkov na dieťa bolo preto v tomto rozsahu zrušené.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 21 Podľa nemeckej právnej úpravy sa priznanie prídavkov na dieťa podľa § 70 ods. 2 prvej vety EStG zruší so spätným účinkom, keď sa pomery rozhodujúce pre nárok na prídavky na dieťa počas poberania prídavku na dieťa zmenili tak, že zanikli predpoklady pre nárok na prídavky na dieťa. Nadmerne vyplatené prídavky na dieťa je potom podľa § 37 ods. 2 AO príjemca povinný vrátiť.
- 22 Žalobca splňa – a účastníci konania sa na tom zhodujú – podľa nemeckej právnej úpravy pre sporné obdobie predpoklady pre nárok na prídavky na dieťa na jeho dieťa, ktoré žije s matkou v Poľsku. Prídavky na dieťa najprv vyplácali v plnej výške nemecké úrady. Až počas poberania prídavkov na dieťa sa právny stav v Poľsku zmenil do tej miery, že poľské úrady teraz od júla 2019 vyplácajú príspevok na výchovu aj na prvé dieťa, nezávisle od príjmu, kým dieťa dovŕši vek 18 rokov (pozri článok 4 ods. 1 a 2 a článok 5 ods. 1 poľského zákona o štátnej pomoci na výchovu detí z 11. februára 2016 v znení novely z 26. apríla 2019).
- 23 Poľské rodinné dávky však do dnešného dňa neboli ani stanovené, ani vyplatené, pretože matka dieťaťa vyhlásila, že nechce podať žiadnu žiadosť. Z článku 18 ods. 1 a ods. 2 a článku 21 ods. 3 poľského zákona o štátnej pomoci na výchovu detí z 11. februára 2016 v znení novely z 26. apríla 2019 okrem toho vyplýva, že poľské rodinné dávky sa poskytujú ročne, a nie spätne a že žiadosť je možné podať až od 1. apríla za nasledujúce obdobie od 1. júna do 31. mája. Poľská inštitúcia by zrejme rodinné dávky na sporné obdobie od júla 2019 do septembra 2020 už nemohla určiť ani v prípade, keď by na základe oznámenia o žiadosti zo 4. júla 2019, ktoré súviselo so žiadosťou o rozhodnutie vo veci príslušnosti zo 7. októbra 2020, vychádzala (aj) z existencie žiadosti o poľské rodinné dávky.
- 24 O prvej otázke: Žiadosť o čiastočné vrátenie nemeckých prídavkov na dieťa je zákonná iba vtedy, keď nárok na nemecké prídavky na dieťa smie byť na základe článku 68 nariadenia č. 883/2004 znížený o sumu rodinnej dávky, ktorá je podľa hmotnoprávnych predpisov stanovená v Poľsku, hoci k priznaniu ani vyplácaniu v Poľsku doposiaľ nedošlo a do budúcnosti ho ani nemožno očakávať.

- 25 K úprave, ktorá predchádzala nariadeniu č. 883/2004, Súdny dvor opakovane rozhodol, že pozastavenie nároku na rodinné dávky z dôvodu nároku na rodinné dávky v inom členskom štáte prichádza do úvahy iba v prípade, keď druhý členský štát dávky aj skutočne vypláca, pričom nie je rozhodujúce, či je skutočnosť, že k vyplácaniu nedochádza, založená iba na tom, že nie je podaná žiadosť (pozri rozsudky zo 4. júla 1990, Kracht, C-117/89, EU:C:1990:279, bod 18, a zo 14. októbra 2010, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, body 53 až 54 a 58 až 59). Vo svojej judikatúre k nariadeniu č. 883/2004 sa Súdny dvor neobmedzene pridržal tohto názoru (pozri rozsudky z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, body 32 až 33, a z 18. septembra 2019, Moser, C-32/18, EU:C:2019:752, bod 42).
- 26 Vo svojom rozsudku z 13. októbra 2022, DN, C-199/21, EU:C:2022:789 bode 58, okrem toho Súdny dvor rozhodol, že článok 60 ods. 1 tretia veta nariadenia č. 987/2009 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje vymáhanie vrátenia rodinných dávok priznaných v prípade nepodania žiadosti rodičom, ktorý má na ne právo podľa tejto právnej úpravy, druhému rodičovi, ktorého žiadosť bola v súlade s týmto ustanovením zohľadnená príslušnou inštitúciou a ktorý v skutočnosti sám znáša finančnú záťaž spojenú s vyživovaním dieťaťa.
- 27 Bundesfinanzhof (Najvyšší finančný súd, Nemecko; ďalej len „BFH“) ako najvyšší nemecký súd, ktorý je príslušný pre prídavky na dieťa priznané podľa EStG, zastáva k právnemu stavu počas platnosti nariadenia č. 883/2004 názor, že použitie systému koordinácie stanoveného v článku 68 nariadenia č. 883/2004 a obmedzenie nemeckého nároku na výšku rozdielu v prípade existencie hmotnoprávneho zahraničného nároku nezlyhajú na tom, že nebol stanovený a vyplatený (BFH, rozsudok z 9. decembra 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, 508). V prípade, že dodatočne vyjdú najavo skutočnosti, ktoré sú relevantné z hľadiska prednosti, vzniká aj dodatočné započítanie voči prídavkom na dieťa, ktoré boli priznané podľa nemeckého práva, a z toho vyplývajúca (čiastočná) žiadosť o vrátenie, bez toho, aby išlo o určenie a zaplatenie zahraničného nároku (BFH, rozsudok z 9. decembra 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, 508, BStBl II 2022, 178). Pretože podľa článku 68 ods. 3 písm. b) druhej časti vety a článku 81 nariadenia č. 883/2004 platí, že žiadosť o rodinné dávky, ktorá bola podaná v štáte, v ktorom nejde o prednostný nárok, sa považuje aj za žiadosť o rodinné dávky podľa právnych predpisov členského štátu, v ktorom existuje prednostný nárok, čím je zachovaná formálna podmienka nároku v prípade žiadosti v inom členskom štáte (BFH, rozsudok z 9. decembra 2020 – III R 73/18 –, BFHE 271, 508). Žiadosť o rodinné dávky podaná v členskom štáte Únie, v ktorom nejde o prednostný nárok, vyvolá účinok fikcie, podľa ktorého sa zároveň považuje za žiadosť podanú v členskom štáte prednostného nároku, keď inštitúcia, u ktorej bola žiadosť podaná, nevie o tom, že existuje skutkový stav s cudzím prvkom, napr. preto, že osoba, ktorá má nárok na prídavky na dieťa, začala vykonávať činnosť v zahraničí bez toho, aby o tom informovala Familienkasse (Pokladňa rodinných dávok, Nemecko). Účinok teda nastane aj vtedy, keď v čase podania žiadosti o prídavky na dieťa ešte neexistoval žiadny dôvod, aby bola postúpená

zahraničnej inštitúcii poskytujúcej rodinné dávky (BFH, rozsudok z 9. decembra 2020 – III R 31/18 –, BFH/NV 2021, 771).

- 28 Z odkazu Súdneho dvora v rozsudku z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, na jeho rozsudok zo 14. októbra 2010, Schwemmer, C-16/09, EU:C:2010:605, podľa názoru BFH nevyplýva nič iné, pretože v rozsudku z 22. októbra 2015, Trapkowski, C-378/14, EU:C:2015:720, nešlo o prípad chýbajúceho formálneho, ale o prípad chýbajúceho hmotnoprávneho predpokladu nároku na rodinné dávky – v podobe prekročenia hranice príjmu (BFH, rozsudok z 9. decembra 2020-111 R 73/18-, BFHE 271, 508, BStBl II 2022, 178). Iba keby v členskom štáte prednostného nároku neexistovali hmotnoprávne predpoklady nároku, pretože napríklad došlo k prekročeniu vekovej hranice či určitej hranice príjmu, je vylúčené použitie úpravy prednosti podľa článku 68 nariadenia č. 883/2004 (BFH, rozsudok z 25. februára 2021 – III R 23/20 –, BFH/NV2021, 1344-1347).
- 29 Podľa názoru BFH teda v zásade (iba) existencia hmotnoprávneho nároku na rodinné dávky v inom členskom štáte predstavuje predpoklad pre uplatnenie pravidiel prednosti. Posúdenie hmotnoprávneho nároku podľa zahraničného práva nemeckými úradmi a súdmi sa však podľa judikatúry BFH nemusí uskutočniť, keď o tom pre sporné obdobie už rozhodol zahraničný orgán a toto rozhodnutie má pre nemecké orgány a súdy záväzný účinok (BFH, rozsudok z 26. júla 2017 – III R 18/16 –, BFHE 259, 98, BStBl II 2017, 1237). V opačnom prípade treba v rámci lojálnej spolupráce medzi členskými štátmi podľa článku 60 ods. 3 nariadenia č. 883/2004, v spojení s článkom 59 a nasl. nariadenia č. 987/2009, prostredníctvom žiadosti o informácie voči príslušnému orgánu druhého členského štátu vyhlásiť, či a v akom rozsahu tam existuje nárok na rodinné dávky pre deti žiadateľa (BFH, rozsudok z 22. februára 2018 – III R 10/17 – BFHE 261, 214, BStBl II 2018, 717).
- 30 Podľa názoru vnútroštátneho súdu sa výklad pravidiel prednosti v článku 68 nariadenia č. 883/2004, predovšetkým v prípadoch vymáhania, ako je sporný prípad, nezdá byť taký jednoznačný ako v judikatúre BFH. Podľa odôvodnenia 35 nariadenia č. 883/2004 slúži toto nariadenie na to, aby sa predišlo neoprávnenému prekryvaniu dávok v prípade prekryvania práv na rodinné dávky rôznych členských štátov. Nejde teda o úmysel obmedziť vnútroštátne nároky. Pravidlá priority sa podľa článku 68 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 883/2004 uplatnia iba v prípade, ak sa počas rovnakého obdobia a na tých istých rodinných príslušníkov poskytujú dávky podľa právnych predpisov viac ako jedného členského štátu. Preto by v zásade nemali viesť k tomu, aby sa oprávneným osobám poskytovali nižšie platby, ako v prípade, keby sa neuplatnili.
- 31 Aj judikatúra Súdneho dvora naznačuje, že pravidlá priority sa majú uplatniť iba v prípade, keď by inak rodinné dávky naozaj poskytoval viac ako jeden členský štát. Pri poskytovaní rodinných dávok viacerými členskými štátmi by sa totiž opakovane mohlo stať, že nejasnosti, resp. neistota súvisiaca so skutočnými pomermi alebo právnym posúdením povedie k tomu, že v Nemecku bude

dodatočne (čiastočne) požiadané o vrátenie prídavkov na dieťa, bez toho, aby sa doplatili v druhom členskom štáte. Oprávnené osoby by v konečnom dôsledku mohli dostať nižšie rodinné dávky, ako by im prináležali podľa nemeckej právnej úpravy.

- 32 Pokiaľ ide o otázku rovnocenného postavenia žiadosti, treba zohľadniť aj to, že primárne má slúžiť na zjednodušenie postupu pre oprávnenú osobu. Predovšetkým to však nič nemení na tom, že lehoty na podanie žiadostí a možnosť spätného priznania rodinných dávok sú v členských štátoch upravené rozdielne. Tak sa prídavky na dieťa v Nemecku spravidla priznajú najprv neobmedzene, kým dieťa dovŕši vek 18 rokov. Okrem toho, vyplácanie sa uskutoční šesť mesiacov spätne od podania žiadosti. Na rozdiel od toho existujú v iných krajinách – podľa informácií vnútroštátneho súdu aj v Poľsku – pravidlá, podľa ktorých je potrebné podávať žiadosť každý rok a vopred. Ďalej v prípadoch, keď boli až dodatočne zistené okolnosti, na základe ktorých sa nároky na rodinné dávky v druhom členskom štáte javia ako prednostné, už včasné postúpenie žiadosti druhému členskému štátu spravidla nie je zabezpečené. Keby bola na účely použitia pravidiel priority rozhodujúca iba existencia hmotnoprávneho nároku v druhom členskom štáte, vnútroštátny súd by pravidelne musel rozhodovať o existencii nárokov na rodinné dávky podľa zahraničnej právnej úpravy.
- 33 Článok 68 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 883/2004 v spojení s článkom 60 ods. 1 druhou vetou a ods. 2 a ods. 3 nariadenia č. 987/2009 stanovujú pre koordináciu súbehu nárokov osobitný postup, ktorý sa ale podľa znenia týka iba prípadu, keď do budúcnosti treba rozhodnúť o žiadosti o priznanie rodinných dávok, o ktorej ešte nebolo rozhodnuté. Na prípad dodatočného preskúmania sa postup zrejme nedá automaticky uplatniť. Podľa článku 60 ods. 4 nariadenia č. 987/2009 platí to isté pre prípad takzvaných ustanovení o dialógu podľa článku 6 ods. 2 až ods. 5 nariadenia č. 987/2009 v prípade sporu vo veci určenia prednosti viacerých nárokov.
- 34 Okrem toho, dohoda medzi príslušnými inštitúciami rôznych členských štátov vo veci dávok, ktoré majú konkrétne poskytnúť, podľa skúseností vnútroštátneho súdu nemá každopádne v prípade vymáhania hladký priebeh. Aj v spornom prípade poľský úrad na žiadosť žalovanej iba s odvolaním sa na chýbajúcu žiadosť matky dieťaťa uviedol, že na sporné obdobie sa nevypláca žiadna rodinná dávka. Rozhodnutie, či iné obsahové stanovisko k existencii (ostatných) formálnych a hmotnoprávných predpokladov poľského nároku na rodinné dávky sa od poľského úradu nepodarilo získať. Praktické problémy pri spolupráci medzi členskými štátmi by však nemali nepriaznivo ovplyvniť osobu, ktorá uplatní nárok na rodinné dávky.
- 35 O druhej otázke: Pokiaľ článok 68 nariadenia č. 883/2004 v zásade pripúšťa vymáhanie vrátenia v Nemecku bez zabezpečenia vyplatenia v Poľsku, zákonnosť čiastočného vymáhania závisí od toho, či má nárok v Poľsku prednosť pred nárokom v Nemecku.

- 36 Pravidlá priority v článku 68 nariadenia č. 883/2004 vychádzajú z toho, z akých dôvodov treba poskytnúť súbežné dávky, resp. čo vedie ku vzniku nárokov. Keď sa má odpoveď na túto otázku riadiť vnútroštátnymi predpismi, v spornom prípade by bolo nutné vychádzať zo situácie bydlisko-bydlisko, pretože sporné rodinné dávky tak v Nemecku, ako aj v Poľsku nadväzujú na bydlisko/obvyklý pobyt oprávnenej osoby. V takom prípade by mal prednosť poľský nárok z dôvodu bydliska dieťaťa podľa článku 68 ods. 1 písm. b) bod iii) nariadenia č. 883/2004.
- 37 Pokiaľ by sa odpoveď na túto otázku mala riadiť tým, na základe akej skutkovej podstaty sa na dotknuté osoby podľa článku 11 až článku 16 nariadenia č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy konkrétneho členského štátu, pre zamestnanie žalobcu v Nemecku by na účely určenia prednosti bolo rozhodujúce, že matka dieťaťa vykonáva v Poľsku zárobkovú činnosť, alebo iba, že tam má bydlisko.
- 38 Priorita závisí podľa znenia od toho, z akých dôvodov má viac ako jeden členský štát poskytovať dávky, resp. čo vedie ku vzniku nárokov. To by mohlo naznačovať väzbu na predpoklady vzniku nároku podľa vnútroštátnych predpisov.
- 39 Pokiaľ ide o otázku, čo v zmysle článku 68 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 vedie ku vzniku nárokov, BFH vychádza z toho, na základe akej situácie sa na oprávnenú osobu podľa článku 11 až článku 16 nariadenia č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy príslušného členského štátu (BFH, rozsudok z 26. júla 2017 – III R 18/16 –, BFHE 259, 98, BStBl II 2017, 1237 a rozsudok z 1. júla 2020 – III R 22/19 –, BFHE 269, 320, BFH/NV2021, 134).
- 40 Vnútroštátny súd sa domnieva, že rozsudok Súdneho dvora zo 7. februára 2019, Bogatu, C-322/17, bod 24 a 25, by mohol svedčiť v prospech toho, aby sa vychádzalo z dôvodov, z ktorých sa podľa vnútroštátnych pravidiel poskytujú rodinné dávky. Jednoznačné vyjadrenie o tom, či je z hľadiska otázky, z akých dôvodov treba poskytnúť dávky v zmysle článku 68 nariadenia č. 883/2004, rozhodujúca vnútroštátna úprava, ktorá zakladá nárok, alebo to, na základe ktorého pravidla v článku 11 nariadenia č. 883/2004 oprávnená osoba podlieha právnym predpisom príslušného členského štátu, resp. či nároky vznikajú na základe zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, z toho pre vnútroštátny súd však nevyplýva.
- 41 O tretej otázke: Pokiaľ by sa na účely otázky, či sa má matka dieťaťa považovať za zárobkovo činnú v Poľsku, malo vychádzať iba z príslušného potvrdenia poľskej inštitúcie s odkazom na poistenie v sociálnej poisťovni pre poľnohospodárov, potom by mal z dôvodu bydliska dieťaťa prednosť poľský nárok podľa článku 68 ods. 1 písm. b) bodu i) nariadenia č. 883/2004. V opačnom prípade by mal prednosť nemecký nárok podľa článku 68 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 883/2004.

- 42 V prípade, že je rozhodujúce, na základe akej skutočnosti sa na dotknuté osoby podľa článku 11 až článku 16 nariadenia č. 883/2004 vzťahujú právne predpisy príslušných členských štátov, je namieste otázka, za akých podmienok možno vychádzať zo zárobkovej činnosti, resp. zo situácie, ktorá je s ňou rovnocenná, v zmysle článku 68 v spojení s článkom 1 písm. a) a b) a článku 11 ods. 3 písm. a) nariadenia č. 883/2004, manželky osoby, ktorá má právo na prídavky na dieťa, bývajúcej v inom členskom štáte.
- 43 Pri otázke, či v druhom členskom štáte ide o činnosť alebo rovnocennú situáciu v zmysle článku 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004, ktorá sa na účely právnych predpisov sociálneho zabezpečenia tohto členského štátu za takú považuje, ide o posúdenie právnej úpravy druhého členského štátu. Preto sa vnútroštátny súd prikláňa k názoru, že poľská informácia má v tejto súvislosti záväzný účinok pre vnútroštátny súd. Nemusí to tak však nevyhnutne byť, keďže informácia je poskytnutá iba v konaní medzi správnymi orgánmi a voči dotknutej osobe nie je vydané žiadne rozhodnutie, proti ktorému možno podať opravný prostriedok. Judikatúra Súdneho dvora k tejto otázke – pokiaľ je známe – neexistuje.

PRACOVNÝ DOKUMENT